

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
כ' אב תשע"ב

פרשה:
פרשת עקב
כותרת:

'קולונו'

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת עקב

יקולולו'

זוג ישראלי - גבר אשכנזי ואשה ספרדיה - עמדו להתחתן זה לזו. יום אחד החתן מקבל טלפון בהול מהכלה והיא מודיעה לו שהיא חייבת לדבר איתו על נושא דחוף וחיוני ביותר. החתן נלחץ כהוגן, הוא חשב שאולי התעוררו בעיות כלשהן עם השידוך והרבה תסריטים התחילו לעבור לו בראש.

כאשר החתן נפגש עם הכלה הוא מצא אותה יושבת בפנים רציניות. היא שאלה אותו מיד האם הוא הגיע עם "ראש פתוח" והאם הוא מוכן לשמוע דברים בלתי רגילים, וכמובן שהוא נלחץ יותר.

ואז היא פותחת את השיחה ואומרת לו שלסבתא שלה יש מסורת עתיקת-יומין וחשובה מאד שהיא רוצה לקיים בחתונתם. החתן התעניין כמובן לפשרה של המסורת המדוברת.

"יקולולו" - - -

"יקולולו!" שואל החתן.

"יקולולו!" עונה לו הכלה נחרצות.

בקהילות יוצאי צפון אפריקה נוהגים בשעת השמחה, ובפרט בחתונה, שהנשים משמיעות קולות של שמחה שמופקים בעזרת הלשון. בעברית תקנית זה נקרא "צהלולים".

כשהחתן תפס על מה היא מדברת, הוא הודיע חד-משמעית שהוא לא מסכים בשום אופן שבחתונה שלו ישמיעו קולות כאלה. "וכי אנחנו ערבים? עוד מעט תבקשי ממני לשחוט כבש"... אבל היא טענה שזו המסורת של סבתא שלה מקדמת דנא, והמסורת הזאת חשובה לה מאד.

"אם כך" - טען החתן - "גם הסבתא ההונגריה שלי תבוא ותזרוק גולאש על כל המשתתפים וגם תשיר שירים בהונגרית"! אבל הכלה השיבה לו שלא אכפת לה שהסבתא שלו תנהג כפי שהיא רואה לנכון בחתונתם. אולם החתן לא הסכים להתגמש בשום אופן, והויכוח ביניהם התלהט עד שהכלה האשימה אותו בגזענות.

לאחר כמה ימים, הציע החתן ללכת בעצמו לדבר על ליבה של הסבתא שלה ולשכנע אותה לגנוז את רעיון ה"קולולו" שלה. הוא הגיע לביתה והתחיל לדבר איתה על החתונה. "סבתא, הוא אומר לה, אנחנו מעוניינים ורוצים מאד שתבואי להשתתף בחתונה שלנו, אבל אני רוצה לדבר איתך על משהו שמאד חשוב לי". הסבתא כבר יושבת על קוצים וממתינה לשמוע מה יש לחתן של נכדתה לומר לה. ואז סוף סוף הוא מעז להוציא את המילה הזאת מהפה, הוא אומר לה אני רוצה לדבר על ה"קולולו"...

מיד כשהיא שמעה זאת, היא קמה מהמקום והכריזה: "תגידי לכלה שלך שאני לא באה לחתונה!" החתן ניסה להרגיע אותה ואמר לה בתחנונים: "בואי נדבר על זה, ננסה להבין האחד את השני", אבל הסבתא כבר היתה בחדר השני. לאחר כמה ימים הוא כבר שומע שהסבתא לא מרגישה טוב והיא שוכבת במיטתה, והכל בגלל ה"קולולו". זה הדבר האחרון שחתן צריך ימים ספורים לפני החתונה, כעת מאשימים אותו שהסבתא של הכלה חולה, ובגללו היא לא תשתתף בחתונה.

הוא הלך מיד עם כלתו לבקר את הסבתא, התיישב ליד מיטתה והתחנן אליה: "סבתא, בואי לחתונה בבקשה! לא אכפת לי שתעשי "קולולו" כמה שאת רוצה, העיקר שתבואי"! והנה אירע הנס, הסבתא החלה לפתע להרגיש יותר טוב והיא עונה לו שהיא רוצה לעשות עשר פעמים "קולולו" בזמן החופה. הוא התחנן: בואי נסכם על חמש "קולולו" בלבד, והסבתא התפשרה והביעה את הסכמתה.

לפני החופה הודיע החתן לכל החברים שלו שהסבתא של הכלה תעשה חמש "קולולו" מתחת לחופה. ומיד כשהיא השמיעה את ה"קולולו" הראשון כל החבר'ה התחילו לספור "אחד".

ב"קולולו" השני כולם צעקו שתיים, שלוש, ארבע. ולפתע החתן הנבוך מגלה שבעצם הקריאה הזאת מביאה המון שמחה למעמד המרגש, הוא פנה אפוא אל הסבתא וקרא לעברה: קדימה סבתא, לכי על זה, תעשי עשר...

מיד בתחילתה של פרשת השבוע, פרשת עקב, מופיע פסוק מעניין: "ברוך תהיה מכל העמים" (דברים ז, יד). הפירוש המילולי הוא שעם ישראל יהיה מבורך יותר מכל העמים האחרים. אבל ישנו פירוש נוסף שמובא בירושלמי (ברכות ספ"ח): "אם בירכך גוי ענה אחריו אמן דכתיב ברוך תהיה מכל העמים".

הפירוש הוא שעמי העולם יברכו אותנו, הם יביעו את הערכתם כלפי עם ישראל ויברכו אותנו. זוהי ברכה מיוחדת שהקב"ה מברך את עם ישראל. ישנם דורות שהעולם לאו דוקא בירך והעריך אותנו, ואפילו גרוע מזה, אבל בדורנו למשל - ובפרט כאן בארצות הברית - אנחנו רואים שהרבה גויים מבטאים את הערכתם לעם ישראל (ראה 'תורת מנחם' כרך כד עמ' 190).

אבל ישנו פירוש שלישי לפסוק הזה והוא מובא בספרי חסידות: "יומשך לך הברכה מבירור כל העמים" ('אור התורה' נצבים עמ' א'רט). כלומר, שמתוך העמים באה ברכה לעם ישראל. ישנם ניצוצות של קדושה שמפוזרים ואבודים בין העמים ועלינו להעלותם ולבררם.

מה הפירוש בזה? היו למשל הרבה גרים שבאו מתוך העמים והביאו ברכה לעם היהודי. לדוגמא: רבי עקיבא היה בן גרים והפך לאחד מהענקים והגדולים ביותר שעמדו אי פעם לעם היהודי. וכן רבי מאיר, שמעיה ואבטליון, אונקלוס הגר, כל אלו באו מתוך העמים ואחרי ה"בירור" שלהם הם הביאו ברכה גדולה מאד לעם ישראל.

והדברים נכונים לא רק לגבי אנשים 'גרים', אלא גם לגבי הרבה דברים אחרים. למשל השירה. ישנם שירים שנוצרו ע"י עמים אחרים והחסידיים "גיירו" את השירים הללו והעלו אותם לקדושה.

בשנת 1973 ימים ספורים אחרי שפרצה מלחמת יום הכיפורים, באמצע ההקפות של שמחת תורה הרבי החל לשיר את ה"מארסייז" - ההמנון הלאומי של צרפת עם מילים מהתפילה (האדרת והאמונה). באותה תקופה צרפת התנכרה לישראל והרבי התבטא באותה עת שניתן לקחת מהם את הכח להתנגד לישראל ע"י שנוטלים את הניגון שלהם ומעלים אותו לקדושה

ע"י ששרים אותו כשיר נצחון של יהודים. ואכן לאחר תקופה קצרה התחלף השלטון בצרפת והיחס לישראל השתנה גם הוא (ראה בס' 'היכל נגינה' עמ' שיד).

לפני כשנה הופיע ספרו של הסנטור יוסף ליברמן שבו הוא מדבר על מעלת יום השבת. הוא כותב שם שבנוהג שבעולם שהבעל קונה פרחים לאשתו, אבל בדור האחרון הנוהג הזה הפך ל'מנהג' יהודי שהבעל קונה פרחים לאשתו לכבוד שבת. הרבי מזכיר את המנהג הזה באחת משיחותיו: "מנהג ישראל במקומות רבים ליפות את הבית עם פרחים לכבוד שבת ויו"ט" ('התוועדות' תשמ"ג כרך ג עמ' 1672).

אנחנו מוצאים את התופעה הזאת גם בבגדים. כולם יודעים שהדתיים לובשים בגדים שחורים, עד כדי כך שבמקומות רבים הדתיים והחרדיים נקראים בשם 'שחורים'. אבל לא תמיד זה היה כך. משה רבינו לא לבש בגדים שחורים וגם לא רבי עקיבא. אדרבה, בזמן התלמוד ללבוש בגדים שחורים היה נחשב למעשה מוזר ומשונה ביותר.

הגמרא מספרת על אליעזר זעירא שהלך בשוקי נהרדעא עם בגדים כהים (שחורים). פגשו אותו מבית הריש גלותא ושאלו אותו מדוע הוא לובש בגדים שחורים, והוא השיב שהוא מתאבל על חורבן ירושלים, אבל הם לא אהבו את ההתנהגות הזאת (ב"ק נט, ב).

עד לפני 150 שנה החסידיים היו לובשים בשבת דווקא בגדי לבן, ואילו בגדים שחורים לבשו הגויים בגרמניה, ומסיבה כלשהי היהודים "גיירו" את הלבוש הזה והוא הפך ללבוש חסידי.

דוגמא נוספת: כולנו חוגגים כידוע יום הולדת. האדם היחיד שמסופר עליו בתורה שחגג יום הולדת הוא פרעה. אנחנו לא מוצאים בתורה שום סיפור על יהודי שחגג יום הולדת ולפיכך ישנם יהודים שמתנגדים לציין ולחגוג את יום ההולדת בטענה שזהו מנהג לא יהודי.

לפני כעשרים וחמש שנה הרבי יצא במבצע "יום הולדת" - לעודד אנשים לחגוג את יום ההולדת שלהם בצורה יהודית. הרבי הסביר שיום הולדת זהו ראש השנה הפרטי של האדם, ולכן כמו שבתחילת השנה אנשים מקבלים החלטות חדשות לקראת השנה החדשה - יש אנשים שמחליטים לעשות התעמלות מדי יום, להוריד משקל וכו' - כך גם ביום הולדתו על האדם לקבל על עצמו החלטה להוסיף משהו ברפטואר היהודי שלו, להתקדם ולעשות לכל הפחות דבר אחד יותר ממה שהוא עשה עד היום.

הרבי הורה לעשות מסיבה-התוועדות, להזמין לשם את הידידים ולומר ברבים איזו מצוה הוא החליט להוסיף לקראת השנה החדשה שלו, וכך כל החברים יוכלו "להזכיר" לו במשך השנה את ההחלטה שלו, שהרי חברים לעולם לא שוכחים... ('התוועדויות' תשמ"ח כרך ג עמ' 152).

ייתכן שה"קולו" הוא לא יהודי במקורו, אבל אחרי כל כך הרבה שנים שהוא מביא שמחה ליהודים, בוודאי שזה כבר הפך לחלק מהמסורת...

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד